

Hörnstenen

Teologiska institutet i Finland

2/2014



Ville Auvinen

27.3.2014

Kyrkans uppdrag och konkurrerande verksamhet



Varje organisation har sin mission, sitt uppdrag. Kanske är det ytligt att betrakta kyrkan som en organisation bland andra – den är ju så mycket mera än bara en organisation. Den är Kristi kropp, Guds rike som sträcker sig över hela jorden och ett andligt tempel i vars mitt Gud bor och regerar. Men kyrkan är också en organisation med ett uppdrag och detta uppdrag måste hon vara trogen.

Kyrkans uppdrag sammanfattas i missionsbefallningen: ”Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar” (Matt 28:18). Den som gav kyrkan hennes uppdrag gav också anvisningar om hur det skulle förverkligas: döp, lär och förkunna evangelium. Uppdraget gäller överallt där Guds tjänare finns – med andra ord över hela jorden.

Alla kristna, alla kyrkor och alla samfund borde därför ha som vision att förverkliga detta gemensamma uppdrag. Att en människa finner vägen till Gud och blir räddad, eller att hon i nattvarden får ta del av Kristi kropp och blod, borde vara ett glädjeämne för alla kristna – även om händelsen äger rum i en annan församling, i en annan väckelserörelse eller i ett annat samfund. Ändå talar man även i kyrkliga sam-

manhang om konkurrerande verksamhet och all sådan verksamhet söker man på administrativ väg att begränsa. Exempelvis kan en luthersk väckelserörelses gudstjänstgemenskap uppfattas konkurrera med den lokala församlingen – något man inte kan tillåta. Det är väldigt märkligt – i denna tid som i övrigt präglas av frihet och tolerans – att den kyrkliga förvaltningen förbehåller sig rätten att tillåta eller neka någon rätten att dela ut nattvard. Eller att kyrkliga tjänstemän som aktivt deltar i konkurrerande verksamhet – utan att det på något sätt inverkar menligt på deras arbete – blir prickade. Vem menar man egentligen att tar skada av denna konkurrerande verksamhet, dvs. av att evangelium predikas och nattvard utdelas?

Lärjungarna kom vid ett tillfälle i kontakt med en man som utövade sådan konkurrerande verksamhet och de ville stoppa honom. ”Johannes sade till Jesus: ‘Mästare, vi såg en man som drev ut onda andar i ditt namn, och vi försökte hindra honom eftersom han inte följde oss.’ Men Jesus sade: ‘Hindra honom inte. Ingen som utför en kraftgärning i mitt

namn kan sedan genast tala illa om mig. Den som inte är mot oss är för oss” (Mark. 9:38–40). Också Paulus var med om något liknande. De bakomliggande motiven för den verksamhet han stötte på var dessutom än mer suspekta: “En del predikar visserligen Kristus för att de är avundsjuka och söker strid, men en del gör det i god avsikt, av kärlek, eftersom de vet att jag är satt till att försvara evangelium. De andra söker strid och predikar Kristus av orena motiv och tror att de kan göra min fångenskap tyngre. Än sen? Kristus blir ändå på ett eller annat sätt predikad, för syns skull eller uppriktigt, och det är jag glad över”. Paulus kunde enkelt, i kraft av sitt apostoliska uppdrag, ha förbannat dessa illvilliga konkurrenter. Istället gladdes han eftersom evangeliet gick framåt! Kunde vi rentav lära oss något av Jesus och Paulus inställning?

Den, vars “produkt” är i skick och håller måttet, behöver sällan oroa sig för konkurrerande produkter. Vad säger oss därmed det faktum att man från kyrkligt håll vill kväva konkurrerande verksamhet på administrativ väg?

Kristus är inte delad (1 Kor 1:13). Påskens berättelse om korset och uppståndelsen är densamma för alla människor. Kristus har gett sin kyrka i uppdrag att sprida denna berättelse så att alla får del av den. För att förverkliga detta uppdrag finns det arbete så det räcker till för var och en. Låt oss därför fokusera på vårt eget arbete i Guds rike istället för att smida planer på hur vi bäst kunde hindra andra från att göra det samma.



Bild: Hilpi Jenu

Visste Jesus att han skulle dö?

Timo Eskola

Vad vet bibelforskarna om Jesus? Ett besynnerligt drag i striden kring Bibeln har under en längre tid varit det faktum att av alla människor forskarna ser ut att vara de som vet minst om Jesu undervisning – trots att just de borde vara experter på området. Orsaken har alltid varit enkel. När man läser Nya testamentet på ett för radikalt sätt leder det till att Jesus försvinner.

Inför påsken framträder osvikligt en viktig fråga om Jesu identitet. Visste Jesus att han skulle dö? Somliga präster också i Finland påstår att Jesus inte hade för avsikt att dö för någon enda. Ateisterna å sin sida anser det vara en enfaldig tanke att man skulle dö för någon annan.

För dem som läser Markusevangeliet är saken i allmänhet uppenbar. Jesus säger att Människosonen kommer att dö som ett försoningsoffer för folket. ”Ty Människosonen har inte kommit för att bli betjänad utan för att tjäna och ge sitt liv till lösen för många” (10:45).

På den tiden var Jesu undervisning om Människosonen överraskande. Enligt den judiska uppfattningen borde Människosonen som en himmelsk gestalt ha varit en stor himmelsk krigsherre, betjänad av både änglar och människor. Med sin undervisning framställer Jesus i skarp kontrast mot en sådan uppfattning att Människosonens uppgift i själva verket är att ge sig hän åt lidandet för att skapa rättfärdighet.

Varför måste lidandet komma?

Jesus visste nog att lidandets tid hade börjat. Hans släkting och predikantvän Johannes Döparen hade fångslats och dödats. Därför hyste Jesus inte något fåfängt

hopp om att saker och ting skulle ordna sig på ett lätt sätt. Han talade om Johannes som Elia som skulle framträda under tiden för de sista plågorna.

I Markusevangeliet frågar lärjungarna Jesus: ”Varför säger då de skriftlärdade att Elia först måste komma?” I allmänhet har man i översättningarna tolkat Jesu svar som jakande: ”Elia kommer visserligen först och återupprättar allt.” Men den översättningen kan ändå inte förklara varför Jesus fortsätter satsen som en antites. Därför har man föreslagit att Jesus börjar sitt svar med en fråga. En dynamisk översättning skulle lyda så här:

[Är det så att] Elia kommer först och återupprättar allt? Men hur kan det då vara skrivet att Människosonen skall lida mycket och bli föraktad? Jag säger er: Elia har verkligen kommit, och de gjorde med honom som de ville, som det är skrivet om honom” (Mark 9:11–13).

Är det alltså som vissa judiska teologer väntade sig, att Elia skulle komma och ge Israel en tid av fred? Varför fortsätter hatets tid trots det och även Människosonen kommer att få lida? Jesus formulerar sitt svar på samma sätt som en motsättning liksom när han frågar om Davids son och Davids Herre. I båda fallen har människorna fått en felaktig tolkning av Gamla testamentet.

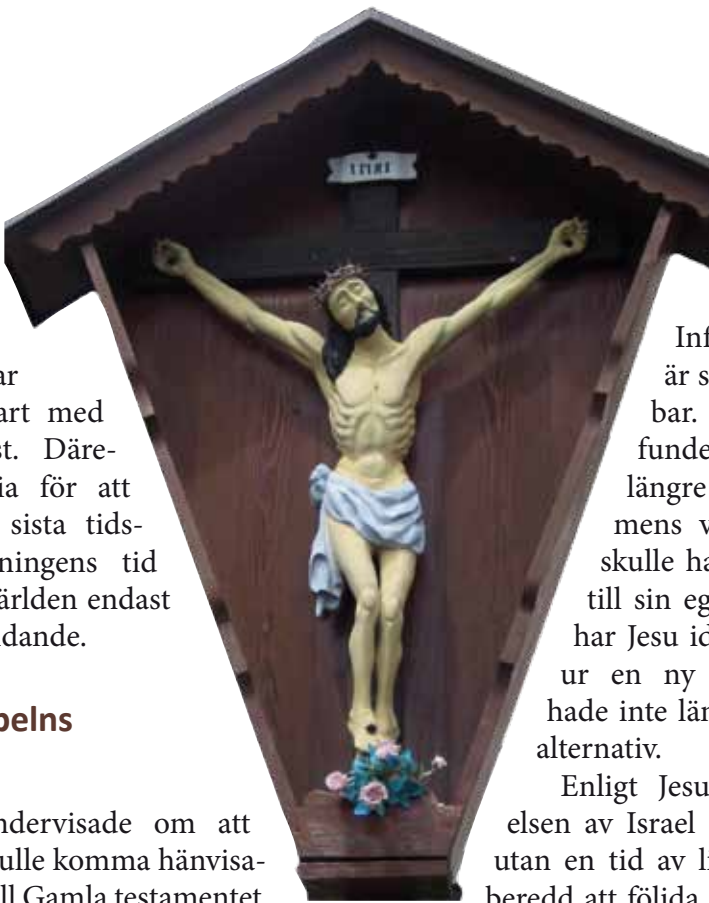
Visst kommer Elia och han har redan kommit, men frendens tid börjar inte omedelbart med hans ankomst. Däremot kom Elia för att inleda hatets sista tidsperiod. Frälsningens tid kommer till världen endast genom detta lidande.

Kraften i Bibelns vittnesbörd

När Jesus undervisade om att frälsningen skulle komma hänvisade han alltid till Gamla testamentet. Framför allt höll han fast vid de stora profeternas undervisning om att Israels fångenskap ännu pågick. Människorna hade levat som Guds fiender, och fiendskapens tid hade ännu inte upphört.

Med hänvisning till Daniels bok har han dessutom förkunnat att Människosonen stiger fram mitt under förföljelsetiden och att han också själv går under. Den sista årsveckan som profeten beskriver som en frälsningens tid medför trots allt försoning för fångenskapens folk: "... för att göra slut på överträdelse, försegla synder, försona skuld ..." (Dan 9:24).

Folkets onda gärningar och skuld måste försonas. Gamla testamentet har lovat att Gud själv framträder och skaffar försoning åt människorna. Den andliga fångenskapens tid upphör. Samtidigt upphör den för alla som har blivit fördrivna från Guds paradiset.



Jesus och slutet på ångesten

Inför dessa åsikter är slutsatsen uppenbar. I forskningen funderar man inte längre på rationalismens villkor om Jesus skulle ha kunnat ana sig till sin egen död. I stället har Jesu identitet framträtt ur en ny synvinkel. Han hade inte längre något annat alternativ.

Enligt Jesus kunde förnyelsen av Israel inte förverkligas utan en tid av lidande. Han var beredd att följa den väg som Johannes Döparen hade gått för att frälsningen skulle bli verklighet. Gud skänker nog en nådens tid men den kommer genom försoningen. Herrens lidande Tjänare måste offra sig själv för sitt folks synder.

Jesus gav samma undervisning till sina elever. Tag korset på er och följ mig. Den satsen behövde man inte hitta på först efter påsken. Den var en verklighet redan före det – och uttryckligen före. Jesus sände ut sina egna liksom får bland vargar. Vem som helst av dem riskerade att rivas sönder.

Jesus levde alltså mitt i en fruktansvärd verklighet. Han talade ofta om hur Israel "dödar profeterna" och andra budbärare som Gud sänder till dem. Ve dig Israel, ropar han. Jesus visste att han skulle bli ett offer. Motsättningarna skulle bli allt starkare. Men han gav sig in i det lidandet för att försoningen skulle kunna ske.



Bilder Hilpi Jenu

”Gud, varför?”

Ville Auvinen

lidandet ett faktum – också i livet för Guds egna.

Varför tillåter Gud som är kärleken lidande? Än en gång en varför? -fråga. Den svåra frågan har fått många svar men något heltäckande eller allmänt godkänt svar har inte kunnat ges. Ibland drar lidandet oss närmare Gud. Ibland är lidandet Guds sätt att uppfostra oss. Ibland ser vi i efterhand välsignelsen i lidandet. Ibland lär vi oss även att tacka om lidandet. Den största nåden sägs vara det att vi redan på förhand kan tacka för kommande lidanden. Våldigt ofta förblir varför-frågorna obesvarade.

I sista hand kan en lidande människa hitta hjälp i sin nöd om hon får ärligt och öppet ropa ut sin ångest inför Gud i stil med psalmisterna. Inför Gud behöver vi inte låtas vara glada eller lyckliga, om vårt hjärta bär på sår. En lidande bedjare får lita på att Gud hör bön. Fast livssituationen inte skulle förbättras, fast sjukdomen inte skulle vika eller smärtan lätta, fast besvärliga människor inte skulle förvandlas till trevli-

”Gud, varför?” ”Gud, hur länge?” Dessa två frågor upprepas ofta i psaltaren och i böner hos GT:s profeter. Ångestfyllda rop till Gud mitt i nöd och lidande har aldrig varit främmande för Guds egna. Framgångsteologi är inte biblisk teologi. Psaltarens bedjare var ofta tvungna att utstå lidande och ropa till Gud från sina synders djup, mitt i sjukdomen eller under fienders anfall. Guds folk har alltid haft psaltarpsalmer som böner till Gud och så får vi också göra. Psalmisternas böner hittar ett sammanhang i våra hjärtan och vår ibland outtalade nöd får ord och en form. I den fallna världen är

– om lidandets problem

gare, får hon ändå tro och tänka: ”Min sak finns i Guds förvar. Han gör med mig så som han ser bäst och i rätt tid skall han hjälpa mig. Om inte här i tiden så i alla fall i himlen, där allt det förgångna glöms bort och tårarna torkas bort.” Psalmisterna litade på samma sak och så trodde och hoppades även Job som hade förlorat allting, han som lyfte upp blicken över livets och dödens gräns och sade: ”Men jag vet att min återlösare lever, och som den siste skall han träda fram över stoftet. När sedan denna min sargade hud är borta, skall jag i mitt kött skåda Gud. Jag själv skall få skåda honom, med egna ögon skall jag se honom, inte med någon annans. Därefter trånar jag i mitt innersta.” (Job. 19:25–27)

Guds märkvärdigaste svar till lidanden är i det att han själv blev människa för att lida. Gud bara inte tillåter oss lida utan han kommer och lider tillsammans med oss. Fastän han var till i Gudsgestalt, utgav han sig själv genom att anta en tjänares gestalt då han blev människa och han blev lydig ända till döden på korset. (Fil. 2:5–11). Och någonting ännu mera ofattbart, Guds Son måste ropa från korset med den lidande tjänares ord ur psaltaren 22: ”Min Gud,

min Gud, varför har du övergivit mig?” (Mark. 15:34). Även Guds Son ropas till sin Fader: ”Varför?” Trots allt mörker är Jesu rop inte utan hopp. Psalmisten i psaltarsalm 22 fick även han hjälp till sist och han ville tacka Gud och förkunna Herrens namn till sina bröder mitt i församlingen. Fröet till den tredje dagens under finns liksom med i Jesu ångestfyllda rop. Herren över liv och död hör anropet och väcker sin Son från de döda. Här finns också vårt hopp mitt i livets svårigheter. Vi har blivit förenade med Kristus genom dopet och tron så att hans väg också har blivit vår väg. Den vägen bär oss genom många anfåktelser och genom döden till ett nytt liv utan lidande eller död.



STUDERANDE HAR ORDET

”Här står jag och kan inte annat”

En liten mänska, specialläraren från landsorten har kommit till huvudstaden för att studera teologi. Hemma i Kankaanpää lever familjens far och en ishockeyspelande Johannes. Den mellersta, Tuomas, befinner sig ännu en kort tid i armén. Den äldsta, Elviira Harrintytär, bor i ett stödboende alldeles i närheten av mitt barndomshem.



”Var än jag går, är framför dig.” Sist och slutligen har allt som har skett i mitt liv varit Guds goda ledning trots att jag inte alltid har förstått det. I det jordiska är det tre ord som har varit en god grund: dopet, faddrarna och hemmet. Så har det varit trots att ingen i skaran har betraktat sig som troende. Förbönen, aftonbönen och familjegemenskapen har burit och jag har mitt bland livets törnar fått växa i en trygg miljö ända till denna dag. Ämnet för min gradu handlar också om barn. Frågan lyder: ”Hur mår barnet?”

”Lydig mot Gud”. Levande Gud har plockat ihop spillrorna av mitt liv och i sin kärlek fogat dem samman till något nytt. Sedan dess har Jesus varit hörnstenen som bär allt och genom honom får jag lära känna Sanningens Ande. Hur kär är inte den psalmen för mig: ”Sanningens Ande ... kom att oss leda”! Den sjöng vi i tiden som en morgonpsalm i Cygnaeus folkskola i Björneborg. Levande Gud gav liv, måtte hans goda vilja ske också idag. Man kan frimodigt vandra på vägen som är beredd.

”Vakna upp och stärk de andra.” När vi i bön ber om Guds ledning öppnar Han steg för steg vårt förstånd enligt vad han finner för gott. Gud har genom sitt Ord på ett mycket konkret sätt kallat mig till en uppgift. Den insikten har jag gömt i mitt hjärta i väntan på Guds omsorg. Och Gud verkar, varje dag och stund. Han lämnar aldrig på hälft det som han har påbörjat. Jag upplever att detta skriveri är ett bönesvar. ”Genom Guds nåd är jag vad jag är”, säger Paulus i sitt brev till församlingen i Korint (1 Kor 15). Paulus upplevde på sitt sätt sig som en ringa apostel i skaran av apostlar. Den upplevelsen delar jag med honom. Men vi behöver inte vara oroliga på grund av vår otillräcklighet (Rom 8). De mest betydelsefulla i allt är det som var viktigast för Paulus: att människor skulle tro på Jesu kors och uppståndelse. Det enda som kan föra oss till undergång är att Jesus inte duger.

”Hur mår barnet alltså!” Kära vänner, det har varit en glädje att få vara med i Jesu sakkännande, trygga och humoristiska församling i STI. Under vårt jordeliv skall barnens välbefinnande stå i främsta rummet, med både disciplin och kärlek. Men framför allt är vår uppgift att ombesörja Jesu Kristi, vår mänskoblivna Guds välbefinnande i världen. Vi bör alla gemensamt rikta in våra krafter för det målet.

Minna Marjaniemi, teol. stud.

Plock ur årsberättelsen för år 2013

Årsberättelsen och bokslutet för senaste år har behandlats i STI:s styrelse i början av mars. I april är det revision och föreningens årsmöte behandlar ännu alla handlingar 21.5 på årsmötet, dit också alla understödande medlemmar är välkomna.

Understödade medlemmar har i slutet av året 2 453. Antalet har sjunkit något sedan föregående år.

Räkenskapsperiodens resultat var efter avskrivningar 761 € på minus. Vi kan endast år efter år med tacksamhet förundra oss över hur vi ännu en gång har klarat allting.

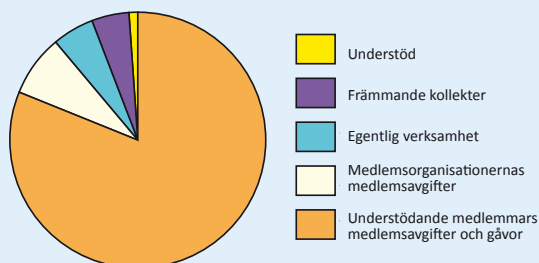
I biblioteket fanns i slutet av året 20 182 band. Man kan finna böckerna i biblioteket på STI:s hemsidor www.sti.fi.

Antalet studerande som under läsåret 2012–2013 besökte STI var 121 olika personer, av vilka knappt hälften var studerande från de åtta senaste åren och andra hälften sådana som påbörjat studierna före år 2005 och andra som var intresserade av föreläsningarna. Av studerandena var $\frac{3}{4}$ män och $\frac{1}{4}$ kvinnor.

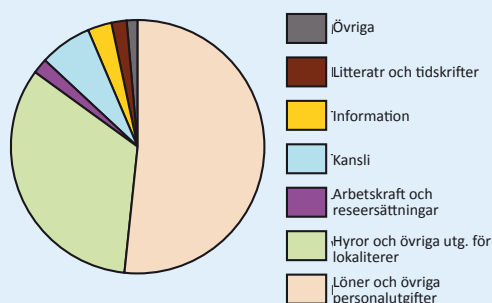
Som föreläsare medverkade 27 sakkunniga från olika ämnesområden, 11 av dem var teologie doktorer.

Årsberättelsen finns under adress www.sti.fi, under menyn STI.

INTÄKTER 2013



UTGIFTER 2013



ADRESS PÅ NÄTET FÖR TRADITIONELL ÄKTENSKAPSSYN

I vårt land diskuteras äktenskapslagen och stiftandet av en s.k. jämlik äktenskapslag. Frågan behandlas som bäst av riksdagen. På nätet har man möjlighet att underteckna ett upprop för den traditionella äktenskapssynen på adress: www.adressit.com/avioliitto_on_naisen_ja_miehen_valinen_julkinen_liitto.

Uppropet har nu knappt 45 000 undertecknare. Om du ännu inte har undertecknat den och anser att frågan är viktig, har du möjlighet att nu besöka sidan och underteckna adressen.

KUNSKAP FÖR HUVUDET OCH NÄRING FÖR SJÄLET

Ledarna för STI:s medlemsorganisationer publicerar i tur och ordning en andakt på denna spalt.

Beredd för vandringen (Joh. 12: 25–33)

Var och en som rest på semester med familjen vet hur mycket förberedelser en sådan resa kräver. Någon skall sköta hunden under semestern, någon vattna blommorna eller mata guldfiskarna. Man skall hinna ut till flygplatsen med allt bagage och vara vid avgångsporten i tid.

Fastetidens evangelietexter berättar om Jesu sista vandring. De talar om hans väg mot Golgata kors. När vi ser en bra film eller läser en god roman, händer det att vi glömmer bort att vi sitter på en biograf eller i vardagsrummets soffa. På samma sätt kan vi ryckas med i det som sker i dessa bibeltexter och uppleva dem och människorna där som oerhört verkliga. Guds helige Ande talar genom texterna till vår vardagsverklighet.

Hebreiskans ord för ”begrunda” är ordagrant ”idissla”. När vi idisslar dessa texter finner vi att de är källor till välsignelse. Vi inser att Jesus Kristus gick hela vägen till korset för min skull. Jag är inte en åskådare utan själv aktivt involverad. Just jag kallas att komma fram till korset och blir ett vittne till uppståndelsen. Ordet når utöver tidens och platsens begränsningar.

Har du någonsin tänkt på hur Jesus förberedde sej för fastetidens smärtfyllda händelser? Dit hörde förvisso de trettio tysta åren då Jesus växte upp och växte till i visdom. Men hans förberedelse tid började redan före världens skapelse! Redan före människans syndafall fanns frälsningsplanen färdig.

I Uppenbarelseboken 13:8 berättas att de frälstas namn är inskrivna i det slaktade Lammets bok redan före världens skapelse. Redan då visste Gud att Lammet skulle lida och offras. Varför förbereddes detta så grundligt? Därför att så framträdde Guds härlighet allra starkast när han förbarmade sej över hela mänskligheten genom att låta sin egen Son dö på ett kors.

Jesu död på korset var inte en plan B, som förverkligades först när människans syndafall skett. Tvärtom, det var Guds plan A. På ett oöverträffat sätt uppenbarar detta Guds, den treeniges, härlighet när han bevisade oss i synd fallna människor sin nåd.

Nåd är oförtjänt kärlek gentemot mej (Ef 1:4–6). Hela Guds skapelseverk syftade till korset och uppståndelsens morgon. Under fastetiden möter vi världshistoriens mest betydelsefulla händelse. Korset är vändpunkten i hela mänsklighetens historia. Där försonades våra synder. Där besegrades döden och djävulen.

Du får också följa Jesus på samma väg. Han säger ”*Där jag är, där skall ock min tjänare få vara*”. Jesu väg var inte lätt, detsamma gäller vår väg. Men den vägen leder ända fram.

Jussi Miettinen

generalsekreterare för OPKO/Finlands Ev.luth. Student- och Skolungdomsmission

LÄCKERBIT ur STI:s arkiver

Jag prisar dig himmelske fader, min herres Jesu Kristi fader, att du värdigas tänka på mig, arma syndare. O du barmhertighetens fader och all hugsvalelses Gud, jag tackar dig som ofta vederqvicker mig ovärdige med din tröst (2 Kor. 1, 3-4). Jag välsignar dig alltid och prisar dig tillika med din enfödde son och hugsvälaren, den helige ande, i all evighet. Eja, herre Gud, du min helige brudgum; när du kommer till mitt hjerta, då fröjdar sig allt det i mig är. Du är min ära och mitt hjertas glädje; du är mitt hopp och min tillflykt i vedermodans dag (Ps. 59, 17).

Thomas a Kempis: Fyra böcker om Kristi efterföljelse. Övers. Evald Bergman. Stockholm 1879.



TEOLOGISKA INSTITUTET I FINLAND

Adressen: Kajsaniemigatan 13 A 4. vån.
00100 Helsingfors

Telefon 09 668 9550

E-post: sti@sti.fi
förnamn.efternamn@sti.fi

Hemsida www.sti.fi

Bank
Danske Bank
FI74 8000 1100 5642 45, BIC: DABAFIHH

Nordea
FI66 1355 3000 1169 14, NDEAFIHH

Annställda
generalsekr. Ville Auvinen (044 045 6778)
forskare Timo Eskola (hem 019 722 702)
sekreterare Kirsi Sell

Teologiskt forsknings- och skolningscentrum.
Församlingsbesök, lektioner, bibliotek och
läsesal.

Öppet under perioderna kl. 9–19

Styrelsens ordförande
verksamhetsledare Mika Tuovinen

Medlemsorganisationer

Missionsföreningen Såningsmannen, Länsi-Suomen Rukoilevaisten Yhdistys (Bedjarrörelsen i Västra Finland), Finlands ev.luth. Student- och Skolungdomsmission, Radiomissionsorganisationen Budbärarn, Finlands ev.luth. Folkmission, Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys, Finska Bibel-institutet, Sv. Luth. Evangeliföreningen i Finland

Finansieras av frivilliga bidrag. Medlemsavgift för understödande medlemmar: 35 €/år (studerande 10 €, kollektiv 100 €). Bockgåvor, understöd och testamenten mottas med tacksamhet.

Insamlingstillstånd i Finland
2020/2013/1760, 7.6.2013–31.12.2014

Publicerar den teologiska tidskriften *Iustitia*. Informationsbladet *Hörnstenen* (*Kulmakivi*) sänds till understödande medlemmar.

Tryckeri Kirjapaino Hermes Oy

ISSN 2243-075X (Print)
ISSN 2243-0768 (Online)

TEOLOGISKA
INSTITUTET I FINLAND
Kajsaniemigatan 13 A
00100 HELSINGFORS



. D022

Itella Green



*Detta är den stora dagen
som oss Herren Gud har gjort.
Mörkrets furste är nu slagen,
sönderbruten gravens port.
Dödens mörker har försvunnit,
livets sol har nu upprunnit.
(psalm 95:1)*